

Giftinformationscentralens årsrapport 2024

Datum: 2025-03-03

Giftinformationscentralen
SWEDISH POISONS INFORMATION CENTRE

Förord

Giftinformationscentralen är en del av Läkemedelsverket och har funnits sedan 1960. Apotekare och specialistläkare bidrar med expertkunskap om akuta förgiftningar genom bland annat en dygnet runt öppen telefonrådgivning, föreläsningar och kommunikation via media och hemsida. Centralen informerar om förgiftningstillstånd orsakade av läkemedel, kemikalier och droger liksom biologiska toxiner (svampar, växter och djur). Efterfrågan på Giftinformationscentralen ökar varje år och under 2024 besvarades nästan 112 000 frågor i telefonrådgivningen. Mest ökade frågorna från sjukvården.

Giftinformationscentralen har ett utbrett samarbete med andra enheter på Läkemedelsverket och myndigheter som Folkhälsomyndigheten, Kemikalieinspektionen och Socialstyrelsen. Det handlar främst om förebyggande arbete för att minska risker med förgiftningar. Centralen samarbetar också med Rättsmedicinalverket i vissa förgiftningsfall och konsulteras av rättsväsendet i utredningar och som expertvittnen.

Kursverksamhet och föreläsningar utgör en stor del av informationskanalen mot vården, men också till andra samhällsfunktioner som polis, brandförsvaret och räddningstjänst. För att nå ut med information till allmänheten arbetar centralen med kampanjer av olika slag men också genom pressmeddelanden och mediakontakter. Under 2024 har mediala intresset varit stort för frågor som berör Giftinformationscentralens expertområde. Det har blivit flera tusen inslag i TV, radio, poddar och tidskrifter. Ämnen som väckt särskilt intresse är lustgas, huggorm och svamp.

Under 2024 har Giftinformationscentralen deltagit i tre regeringsuppdrag som resulterat i omfattande utbildningspaket riktade till vård, skola, andra myndigheter och allmänhet. De mest uppmärksammade är uppdraget att sprida kunskap om riskerna med lustgas samt riskerna med att inandas drivgaser ("boffning").

Under 2024 har särskilt fokus riktats mot beredskapsarbete, både internt och externt. Genom samarbete med berörda myndigheter kan Giftinformationscentralen stärka Sveriges beredskap för kemiska olyckor och kriser.

All samhällsnytta Giftinformationscentralen bidrar med och den expertis vi utgör är helt och hållet beroende av de medarbetare som valt att jobba hos oss. Vi vill därför avsluta förordet genom att skicka ett varmt tack till alla centralens medarbetare för ert fantastiska arbete. Inget vore möjligt utan er!

Stockholm, mars 2025

Jenny Bång Arhammar
Verksamhetschef

Johanna Nordmark Grass
Medicinsk chef

Sammanfattning

- De senaste sex åren har präglats av en obruten ökning av antalet samtal till Giftinformationscentralens telefonrådgivning och under 2024 besvarades 111 978 frågor vilket innebär en uppgång om 3,4 % jämfört med föregående år. I genomsnitt besvarades 306 frågor per dygn. Frågorna ökar från både allmänhet och sjukvård med viss övervikt för sjukvården där ökningen var 7 procent jämfört med föregående år. Frågor nattetid ökade mer än dagtidsfrågor.
- Av samtalen till centralen rör 93 procent akuta förgiftningar och förgiftningstillbud. Den största andelen av dessa samtal utgörs fortsatt av samtal från allmänheten (57 procent).
- Frågor från sjukvården motsvarar 41 procent. Andelen samtal som kommer från sjukvården har under många år visat en stigande trend (år 2010 var andelen 26 procent). Nattetid dominerar samtal från sjukvården (62 procent). Samtalen från sjukhusen har ofta en högre medicinsk komplexitet och involverar i hög grad Giftinformationscentralens läkare. Giftinformationscentralen har utvecklat ett nära samarbete med Sveriges akutsjukvård och är aktivt delaktiga i vården av en mycket stor andel av samtliga patienter som vårdas för akut förgiftning.
- Antalet frågor om yngre barn var i det närmaste oförändrat jämfört med föregående år och cirka 28 000 av frågorna om akuta förgiftningstillbud gäller barn under 10 år. I 89 % av dessa bedömdes förgiftningsrisken som liten, och lugnande besked, alternativt råd om enkel vård i hemmet kunde ges. Enskilt vanligaste förgiftningsmedlet som föranledde sjukhusvård i den yngre åldersgruppen var misstanke om nedsväljning av knappcells batteri.
- Förgiftningar med paracetamol fortsätter att vara den i särklass vanligaste läkemedelsförgiftningen. Antalet frågor som gäller paracetamol har dock inte ökat utan ligger kvar på i princip oförändrad nivå jämfört med 2023.
- Sedan 2021 har en oroande utveckling gällande ökande förfrågningar efter självdestruktiva handlingar hos flickor/unga kvinnor noterats. Under 2023 såg den trenden ut att brytas men under 2024 ses tyvärr ånyo en ökning med ca 4 %. Sedan 2019 har antalet frågor gällande förgiftningar orsakade av självdestruktiv handling hos unga flickor/kvinnor ökat med 95 procent. Läkemedelsöverdoser är överlägset vanligast vid dessa självdestruktiva handlingar och överdoser med lättare analgetika och/eller psykoanaleptika stod för merparten av frågorna.
- Under året sågs en tydlig ökning gällande frågor kopplade till missbruk/berusningssyfte både i ungdoms- och vuxengruppen. Till stor del utgörs ökningen av frågor relaterade till användning av lustgas i berusningssyfte men även frågor gällande illegal narkotika och oreglerade substanser (till exempel olika varianter av cannabinoider och muskimol) ökar.
- Trenden med ökande förfrågningar gällande lustgas fortsätter och ökningstakten framstår som unik i Giftinformationscentralens historia. Under året inkom 1167 frågor, vilket är en ökning med 98 % jämfört med året innan. Merparten av frågorna kommer från sjukhus och gäller skador på grund av upprepad lustgasanvändning i berusningssyfte. Giftinformationscentralen har fortsatt arbetet med att sprida information om riskerna med lustgas till allmänhet, sjukvårdspersonal och andra yrkesgrupper som möter individer som använder lustgas i berusningssyfte bland annat via föreläsningar och publikationer.
- Giftinformationscentralen har under året också, på uppdrag av regeringen, genomfört informationsinsatser gällande inandning av drivgaser och flyktiga lösningsmedel i berusningssyfte, så kallad boffning. Boffning är vanligast hos unga under 15 år och kan vara direkt livshotande. Informationsinsatserna har riktats framför allt till yrkesgrupper som arbetar

med barn- och ungdomar samt hälso- och sjukvården. Under året har spridning av informationsmaterial samt föreläsningar genomförts.

- Under året har centralen hållit cirka 100 utbildningar/föreläsningar i Sverige inklusive (i samarbete med Uppsala universitets uppdragsutbildningar) en tredagarskurs i akuta förgiftningar för läkare som arbetar med akut förgiftade patienter.
- Under året har Giftinformationscentralen författat eller varit medförfattare till tre vetenskapliga artiklar samt sju abstracts.

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	2
Giftinformationscentralens uppdrag	5
1. Telefonförfrågningar	6
1.1. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud hos människor	8
1.1.1. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud – barn under 10 år	8
1.1.2. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud – ungdomar 10–19 år	13
1.1.3. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud – vuxna	16
1.1.4. De 10 vanligaste förgiftningsmedlen på sjukhus	18
1.2. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud hos djur	20
2. Informationsbanken på Giftinformationscentralen	20
2.1. Journalmaterial från sjukvården	21
2.2. Produktdeklarationer	21
3. Uppföljningar och projekt	21
3.1. Uppföljningar	21
3.2. Projekt	21
4. Förtroendeuppdrag och publikationer	22
4.1. Nationella uppdrag	22
4.2. Antidotregistret	23
4.3. Kemiakuten	23
4.4. Internationella uppdrag	23
4.5. Föreläsningar och kurser	23
4.6. Publikationer	24
4.6.1. Publikationer i tidskrifter	24
4.6.2. Abstracts	24
4.6.3. Publikationer i tidningar och webbsidor	25

Giftinformationscentralens uppdrag

Giftinformationscentralen är en nationell expertenhet inom akut toxikologi som funnits sedan 1960. Enheten leds av en verksamhetschef och består av cirka 40 medarbetare, där det förutom apotekare och överläkare också ingår personal med ansvar för IT och administration.

Sedan 2009 är Giftinformationscentralen en del av Läkemedelsverket.

Centralens uppdrag är att sprida kunskap och råd kring akuta förgiftningar med framför allt läkemedel, kemikalier och biologiska toxiner (som till exempel ormgift och giftiga svampar).

Giftinformationscentralens största verksamhet är telefonrådgivningen. Det är en dygnet runt-öppen jourtjänst som nås av allmänheten, vården, media och myndigheter alla årets dagar. Telefonjouren bemannas dag och natt av vidareutbildade apotekare med akuttoxikologisk specialprofil och överläkare inom anestesi och intensivvård. Samtalen från vården prioriteras och besvaras oftast omedelbart. Tillgängligheten är hög även för allmänheten där svarstiden i genomsnitt är kortare än en minut. Giftinformationscentralen ansvarar också för en särskild telefonlinje som räddningstjänsten kan använda vid akuta kemikalieolyckor, ”Kemiakuten”. Verksamheten ansvarar även för att information om lagerhållning av antidoter på sjukhus via Antidotregistret (www.giftinformation.se/antidot).

I verksamheten ingår utveckling av behandlingsrekommendationer. Behandlingsrekommendationerna är en viktig del av underlaget för rådgivningen och ligger till grund för de behandlingsråd som publiceras på Giftinformationscentralens hemsida (www.giftinfo.se/ www.giftinformation.se). Rekommendationerna revideras kontinuerligt. Nya publikationer om statistik, trender, behandlingsrekommendationer och fallrapporter inom akuttoxikologi studeras fortlöpande, och väsentlig information adderas till befintliga dokument eller ligger till grund för produktion av nya.

Centralen arbetar aktivt med att sprida kunskap om akuta förgiftningar genom föreläsningar. Dessa riktar sig vanligen till läkare och annan sjukvårdspersonal men centralen bidrar också med informationsspridning till allmänheten i till exempel webinarier, pod-castar, informationsbroschyrer, webbsida och sociala medier. Giftinformationscentralen medverkar också frekvent i vetenskapliga publikationer inom området akuttoxikologi.

Signalspaning är ytterligare en av Giftinformationscentralens arbetsuppgifter. Information från telefonrådgivningen (frågestatistik och enskilda specifika förgiftningsfall) analyseras och om nya eller påtagligt ökande förgiftningstyper identifieras så rapporteras dessa vidare för diskussioner internt inom Läkemedelsverket och/eller med andra myndigheter som Kemikalieinspektionen, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen för eventuell åtgärd. Identifierade signaler kan också föranleda information till läkarkåren och/eller allmänheten där det bedöms befogat.

Giftinformationscentralen är utsedd till det organ som avses i artikel 13.6 i EU-förordning (EG) nr 1223/2009 om kosmetiska produkter och i artikel 45 i EU-förordning (EG) 1272/2008 (CLP) om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar.

Giftinformationscentralen arbetar också preventivt inom området akuta förgiftningar samt samverkar med myndigheter avseende kemikalieolyckor och katastroftoxikologi.

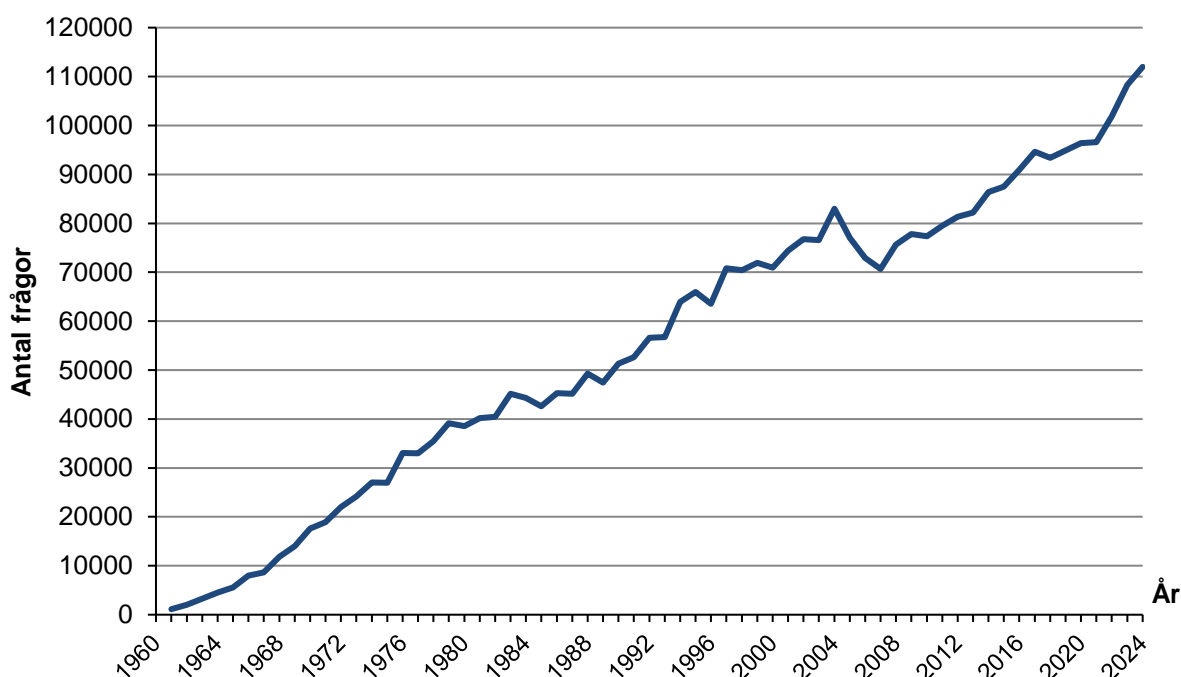
För ytterligare information, se Giftinformationscentralens webbplats www.giftinformation.se.

1. Telefonförfrågningar

Telefonrådgivningen är bemannad dygnet runt, årets alla dagar, av apotekare och läkare specialiserade inom akuttoxikologi.

Under 2024 besvarade telefonrådgivningen 111 978 förfrågningar jämfört med 108 301 föregående år. Det motsvarar en ökning med 3,4 procent. Liksom året innan var ökningen större nattetid (6 procent). Jämfört med 2021 har antalet besvarade samtal nattetid ökat med 32 procent. Den nattliga ökningen jämfört med 2021 förklaras sannolikt till viss del av ökad kapacitet då dubbelbemanning nattetid infördes vid årsskiftet 2022. Utvecklingen av antalet frågor under perioden 1961–2024 framgår av Figur 1.

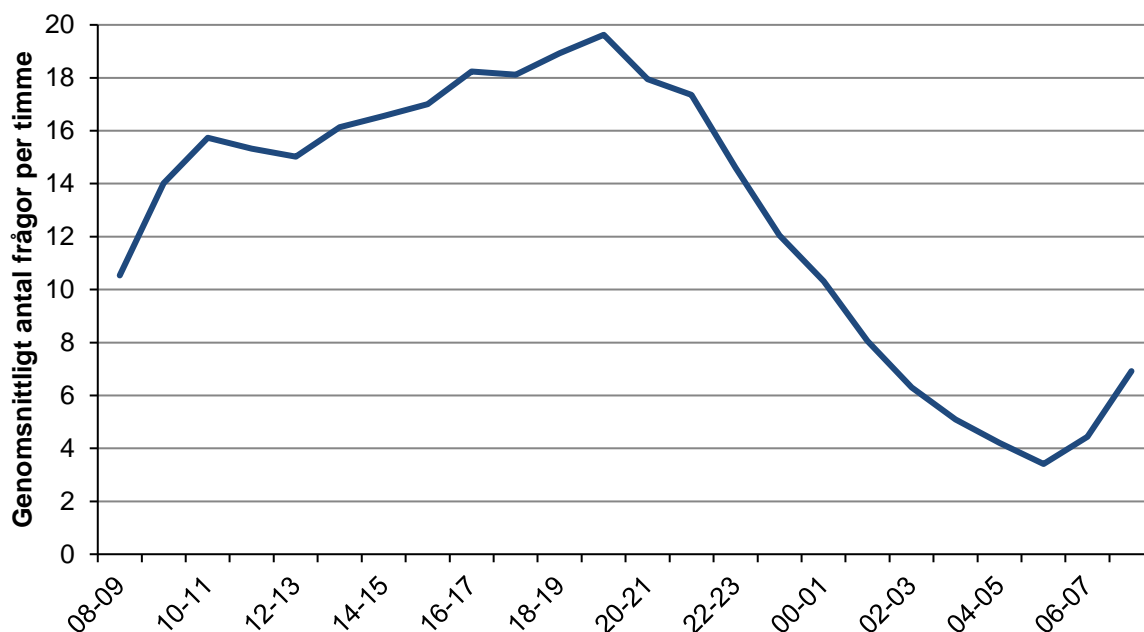
Figur 1. Utveckling av telefonsamtal till Giftinformationscentralen under åren 1961–2024

Antalet samtal från sjukvården fortsatte att öka jämfört med föregående år och uppgick till 44 058, en ökning med 7 procent. Utöver de registrerade samtalen går ofta (i genomsnitt 5-10 per dygn) uppföljande sjukhussamtal direkt till bakjouren och faller på så sätt bort ur samtalsstatistiken. Av det totala antalet samtal från sjukvården kom 67 procent från sjukhus, 26 procent från larmcentral/ambulans och 7 procent från öppenvården. Framför allt ökade samtalen från larmcentral/ambulans medan antalet samtal från sjukhusen ökade med knappt 1,5 procent. Sjukhussamtalen är ofta medicinskt komplexa, och Giftinformationscentralens läkare involverades under året i drygt 25 % av alla förfrågningar från sjukhus.

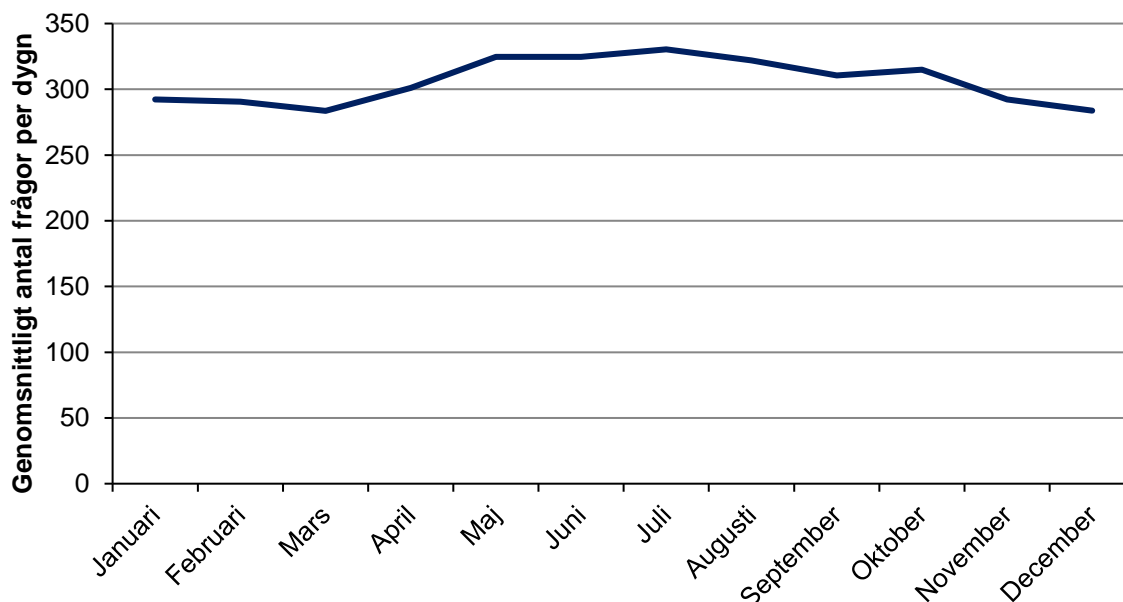
I genomsnitt besvarades 306 samtal per dygn. Samtalsfördelningen över dygnet varierar. Flest samtal inkommer mellan klockan 17 och 20. Variationen under dygnets timmar framgår av Figur 2. Under nattetid (klockan 24–06) är andelen frågor från sjukvården väsentligt högre (62 procent) än under resten av dygnet (36 procent).

Figur 2. Dygnsvariation, antal frågor per timme

Flest frågor inkommer till Giftinformationscentralen under perioden maj till oktober. Många exponeras under den tiden på året för det som finns i naturen (bland annat bär, svamp, getingar och huggormar). Skillnaden mellan vinter och sommar är dock inte lika stor som tidigare beroende på att läkemedel, kemikalier och missbruksmedel numera utgör en mycket hög andel av frågorna. Säsongsvariationen kan utläsas i Figur 3. Under 2024 besvarades totalt 1 333 frågor om svamp vilket är genomsnittligt många. Antalet frågor om inträffade huggormsbett var 928.

Figur 3. Säsongsvariation, genomsnittligt antal frågor per dygn

Av de totalt 111 978 frågor som Giftinformationscentralen tog emot under 2024 gällde 104 427 inträffade tillbud/förgiftningar hos människor, vilket är en ökning med 3,7 procent från föregående år. Övriga frågor var av allmän och förebyggande karaktär (6 731) eller gällde djur (820).

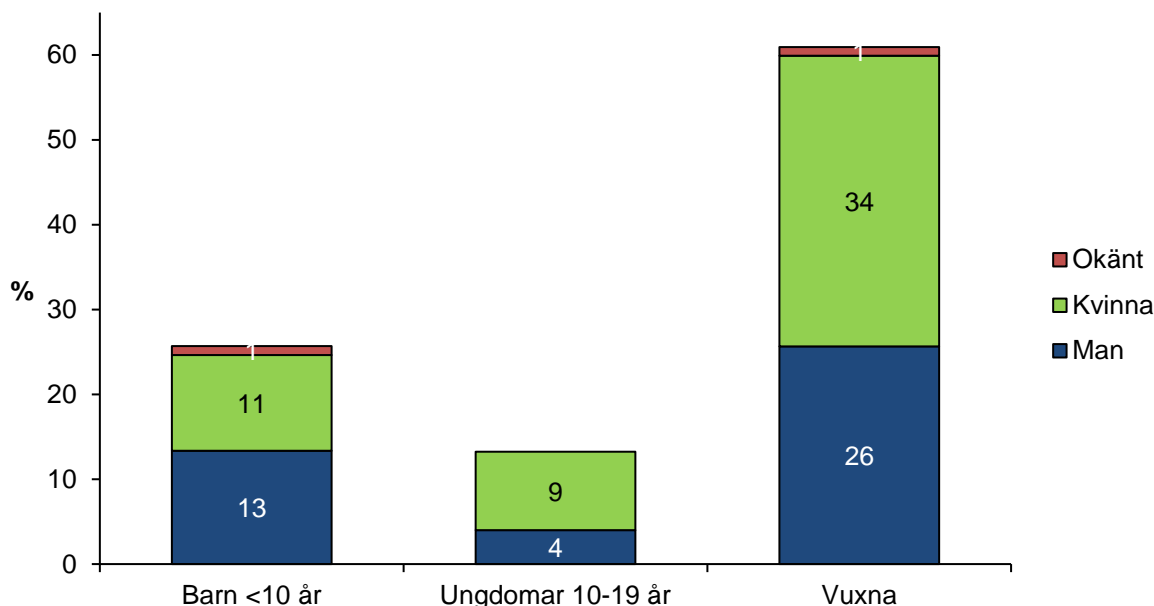
1.1. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud hos människor

Av de totalt 104 427 frågorna om akuta förgiftningar och tillbud hos människor kom en majoritet från allmänheten (56 procent). Sjukvården svarade för 41 procent och endast ett par procent utgjordes av övriga frågeställare. Andelen samtal från sjukvården har stigit under många år; som jämförelse var andelen sjukvårdssamtal 26 procent under 2010. Antalet frågor från allmänheten har under samma period ökat betydligt mindre än samtalen från sjukvården.

En majoritet av frågorna om inträffade tillbud/förgiftningar gällde vuxna (61 procent) medan 13 procent rörde ungdomar 10–19 år och 26 procent rörde barn under 10 år. Under 2024 ökade frågorna om vuxna och ungdomar båda med 5 procent medan antalet frågor om barn sjönk marginellt (-0,2 procent). Andelen frågor gällande barntillbud, av totala antalet frågor, har sjunkit under många år; som jämförelse var den 46 procent år 2010 och 55 procent år 2000.

Då förgiftningsmönstret skiljer sig väsentligt mellan grupperna barn, ungdomar och vuxna så redovisas de var för sig nedan. Frågornas fördelning på ålder och kön framgår av Figur 4.

Figur 4. Fördelning ålder och kön (%), frågor om akut förgiftning/tillbud (n=104 427)

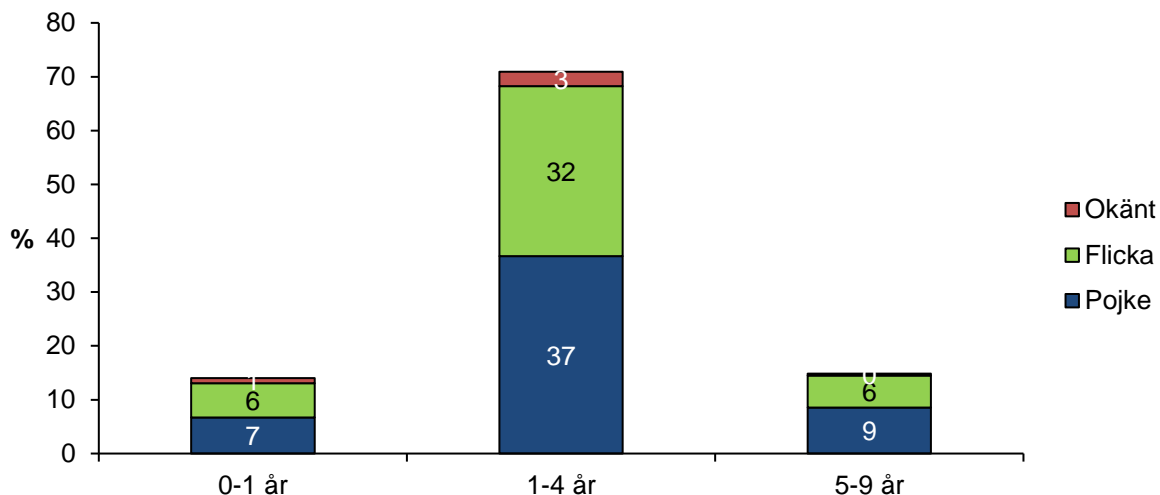

1.1.1. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud – barn under 10 år

Under 2024 tog Giftinformationscentralen emot 26 835 frågor som gällde barn under 10 år. Vid 90 procent av dessa frågor bedömdes tillbudet medföra ingen eller liten risk för förgiftning utan behov av sjukvård.

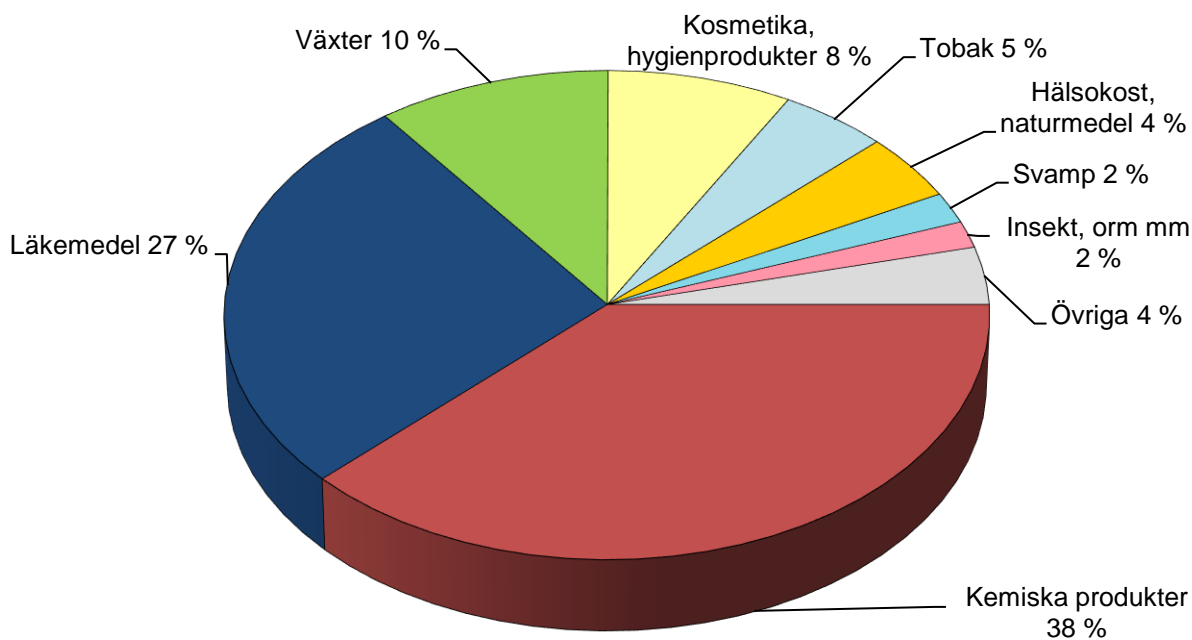
Av frågorna om barn gällde 71 procent åldersgruppen 1–4 år och något oftare pojkar än flickor (Figur 5). Olycksfall i hemmiljö var den helt dominerande orsaken (89 procent), följt av feldosering eller förväxling av läkemedel (10 procent). En stor majoritet av frågorna (86 procent) gällde förtäring.

Figur 5. Fördelning ålder och kön (%), barn <10 år (n=26 835)

Knappt hälften av frågorna gällde barn som smakat på kemikalier/kemiska produkter eller kosmetika/hygienprodukter. 27 procent av frågorna gällde barn som fått i sig läkemedel. Tillbud med växter utgjorde en tiondel av frågorna medan resterande rörde tobak, hälsokostpreparat, svampar, insektsbett, ormbett med mera (se Figur 6).

Figur 6. Förgiftningsmedel (%), barn under 10 år (n=26 835)

1.1.1.1. Barntillbud med kemikalier/kemiska produkter

De vanligaste kemikalierna/kemiska produkterna involverade i förgiftningar/tillbud bland barn under 10 år (procent av totala antalet frågor gällande kemiska produkter inom parentes):

- Rengöringsmedel (35 procent) som maskindiskmedel (10 procent), allrengöring, toalettrent/wc-block, tvättmedel, handdiskmedel (vardera 3–4 procent).
- Hushållsprodukter (8 procent), främst ättika (4 procent) och bordssalt (3 procent).
- Desinfektionsmedel (5 procent) innehållande etanol/isopropanol.
- Bekämpningsmedel (4 procent) som myggmedel, insektsmedel, råttgift.
- Luftförbättrare (4 procent) som doftpinnar, rumssprayer.
- Färg (4 procent), till exempel snickerifärg.
- Batteri (3 procent), som knappcellsbatterier, stavbatterier.
- Skriv-/ritmaterial (3 procent), till exempel tuschpennor, kriter.

Under 2024 inkom 10 149 frågor om barntillbud med kemikalier och kemiska produkter. Totalt sett bedömdes förgiftningsrisken som liten i 89 procent av fallen med kemiska produkter och en enkel åtgärd på olycksplatsen var tillräcklig. För resterande 11 procent rekommenderades sjukhusvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten.

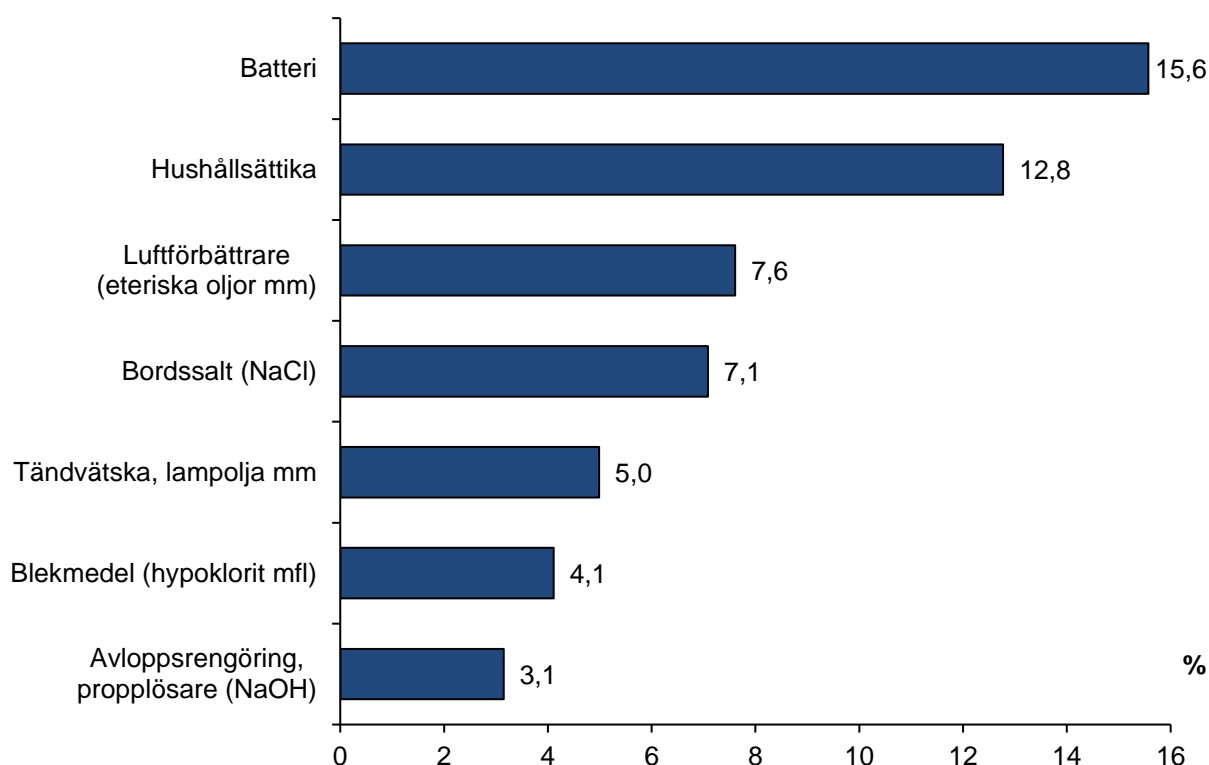
Det vanligaste tillbudet med en enskild produkt bland barn som föranledde sjukvård var knappcellsbatterier som, om de fastnar i matstrupen eller magsäcken, kan ge upphov till allvarliga skador. Majoriteten av de barn som svält batterier rekommenderades därför att uppsöka sjukhus för att kontrollera att batteriet passerat matstrupe och magsäck.

Totalt sett var intag av produkter som innebar risk för frätskada den vanligaste typen av tillbud som föranledde sjukvård (34 procent). Exempel på produkter som kan innebära frätskaderisk är 24-procentig hushållsättika, propplösare, ugnrensning, blek/rengöringsmedel med hypoklorit och avkalkningsmedel. Medan frågorna om propplösare med natriumhydroxid (kaustik soda) minskade under året låg de om ättika kvar på en hög nivå.

En annan vanlig kategori bland sjukvårdskrävande fall hos barn har länge varit produkter innehållande petroleumdestillat som vid förtäring kan orsaka svår kemisk lunginflammation, till exempel lampolja, tändvätska och lacknafta. Under 2000-talet har dock dessa förgiftningar minskat med omkring 80 %, en trend som fortsatte även under 2024.

En typ av produkt som däremot orsakar ett ökande antal frågor är luftförbättrare (t.ex. ”doftpinnar”) som bland annat kan innehålla eteriska oljor. Cirka en fjärdedel av frågorna om barntillbud med luftförbättrare bedömdes innebära viss risk för förgiftning.

Figur 7. Vanligaste kemikalier/kemiska produkter som föranledde sjukvård (% av totala antalet kemiska produkter som föranledde sjukvård), barn under 10 år (n=1 143)

93 procent av tillbud med kosmetika/hygienprodukter (totalt 2 183 frågor) bedömdes medföra liten risk utan behov av sjukvård. Av de riskabla tillbud var vårtmedel (som kan medföra risk för frätskada) vanligaste enskilda produkttyp och svarade för drygt 12 procent.

1.1.1.2. Barntillbud med läkemedel

De vanligaste läkemedlen involverade i förgiftningar/tillbud bland barn under 10 år (procent av totala antalet frågor om läkemedel inom parentes)

- Analgetika, inklusive antiinflammatoriska och antireumatiska medel (25 procent). Främst paracetamol (15 procent) och ibuprofen (7 procent).
- Psykoanaleptika, främst ADHD-läkemedel och antidepressiva medel (8 procent). Exempelvis lisdexamfetamin, sertralin, metylfenidat.
- Medel för hjärta och kretslopp (7 procent). Exempelvis guanfacin, betablockerare.
- Hudpreparat (7 procent). Exempelvis hydrokortison.
- Antihistaminer för systemiskt bruk (5 procent). Exempelvis desloratadin.
- Hostmedel (5 procent). Exempelvis bromhexin, etylmorfinkombinationer.

Totalt inkom 7 221 frågor om barntillbud med läkemedel. Förgiftningsrisken bedömdes som liten i 88 procent av fallen. Vanliga tillbud som i princip är ofarliga gäller vitaminer, p-piller och kortisonsalvor. Vitaminer utgör även en stor del av kategorin hälsokost- och naturmedelspreparat (som inte ingår i sammanställningen ovan) där 1 186 frågor om barntillbud inkom.

I 12 procent av läkemedelsfallen rekommenderades sjukhusvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten. De vanligaste läkemedlen där tillbud bedömdes

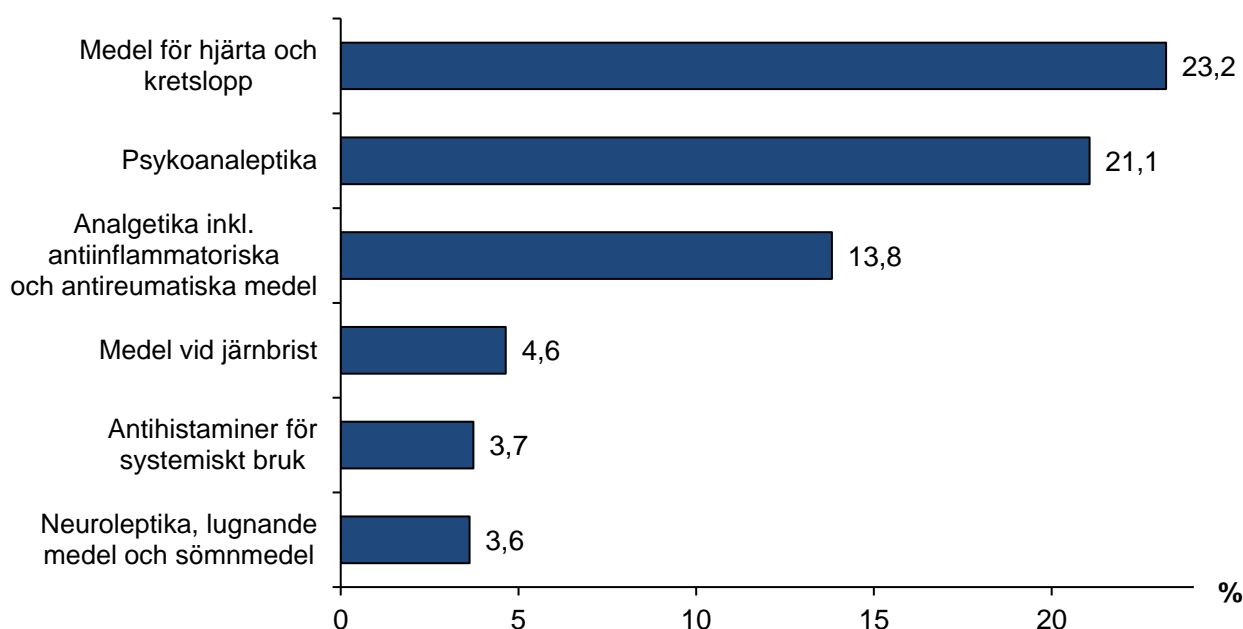
innebära förgiftningsrisk presenteras i Figur 8. Andra läkemedel som innebär stor förgiftningsrisk, till exempel malariapreparat, framgår inte av tabellen då det totala antalet förgiftningstillbud med dem var litet.

Frågorna om barntillbud med psykoanaleptika har ökat och har i flera år varit den främsta läkemedelsgruppen som föranleder sjukvård hos barn. Bland dessa är ADHD-läkemedel som lisdexamfetamin och metylfenidat vanligast.

ADHD-läkemedlet guanfacin som klassificeras som ett läkemedel mot hjärt-kärlsjukdom är också relativt vanligt vid barntillbud och föranleder ofta sjukvård. Guanfacin stod för knappt en tredjedel av hjärt-kärl-läkemedlen som under 2024 blev största läkemedelskategori bland sjukvårdskrävande tillbud hos småbarn.

Antalet frågor om järn var ovanligt högt under året på grund av ett specifikt preparat som gav upphov till relativt många feldoseringar.

Figur 8. Vanligaste läkemedlen som föranledde sjukvård (%), barn under 10 år (n=883)

1.1.1.3. Barntillbud med växter

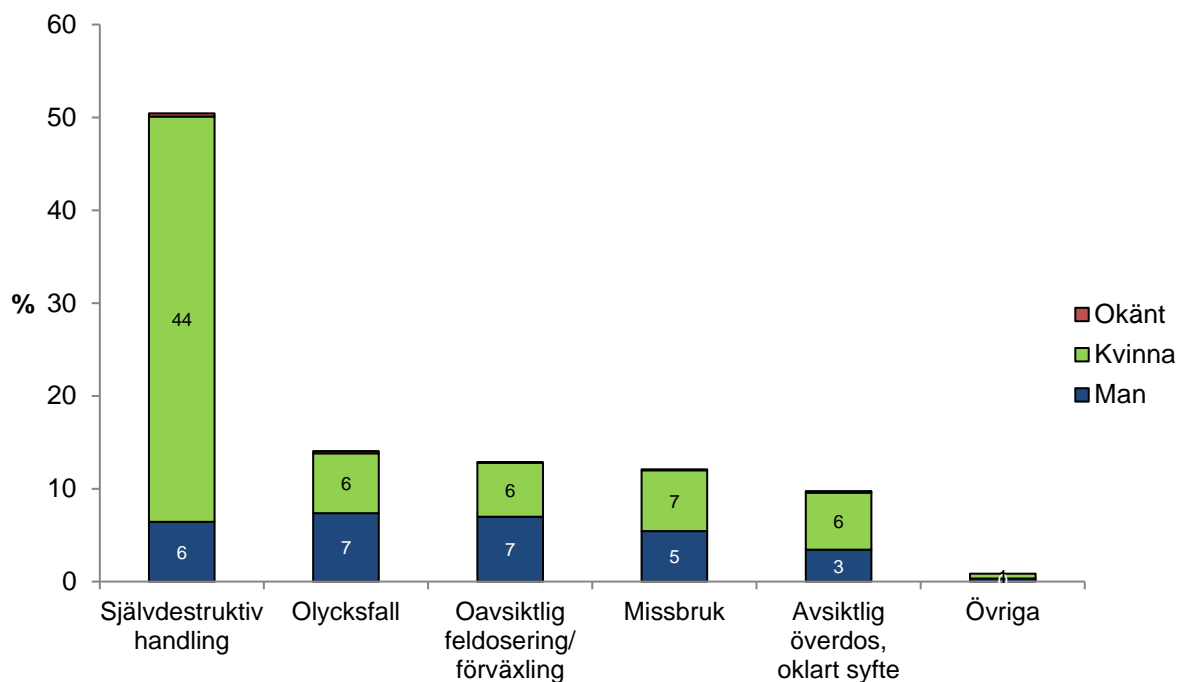
Barntillbud med växter är oftast ofarliga. Endast 4 procent av de 2 766 frågorna som rörde växttillbud var sådana där sjukvård rekommenderades eller där barnet redan befann sig på sjukvårdsinrättning. Troligen sker många ofarliga tillbud utan att Giftinformationscentralen kontaktas; år 2000 var antalet frågor om barn som smakat på växter betydligt fler (6 608) och de som behövde sjukvård utgjorde då 3 procent. Information på till exempel Giftinformationscentralens webbplats är sannolikt i många fall tillräcklig.

De vanligaste tillbudena som bedömdes innebära risk involverade giftiga växter som till exempel fingerborgsblomma, liljekonvalj, idegran och gullregn. Andra tillbud som gav upphov till symtom var fall där barn ätit av växter som inte är giftiga men som har starkt irriterande växtsaft (till exempel garderobsblomma) eller fått sådan växtsaft i ögonen.

1.1.2. Akuta förgifningar/förgiftningstillbud – ungdomar 10–19 år

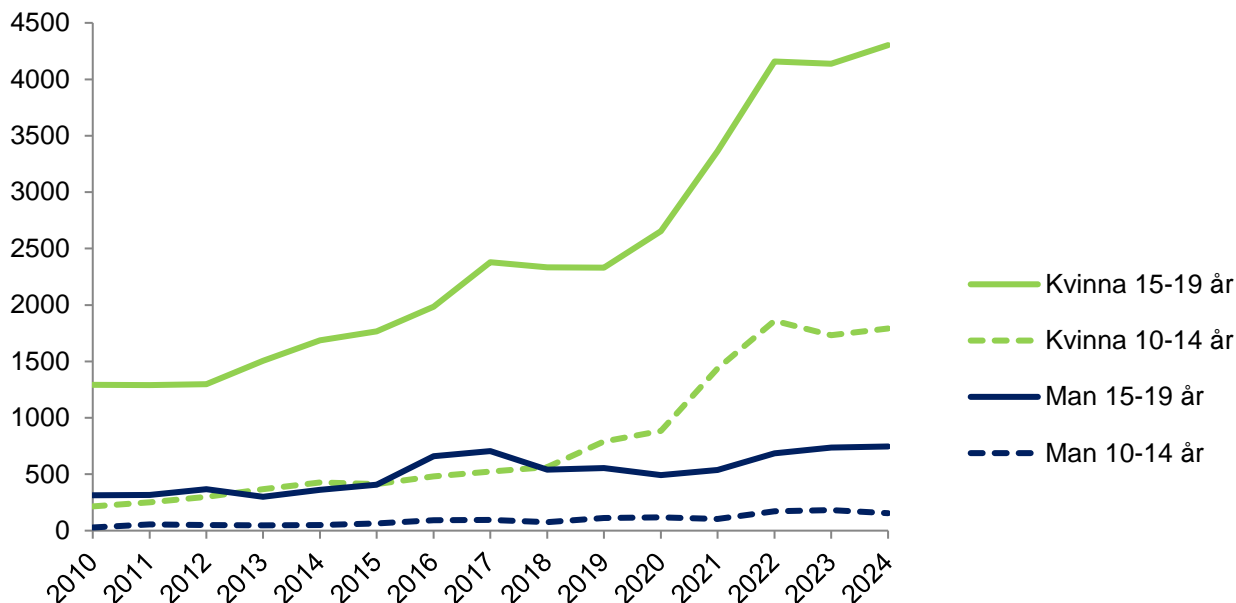
Det totala antalet frågor till Giftinformationscentralen år 2024 som gällde ungdomar i åldersgruppen 10–19 år var 13 962. Strax över hälften av frågorna handlade om intag i självdestruktivt syfte och 87 procent av dessa gällde flickor eller unga kvinnor. I de flesta fall gällde det överdosering av läkemedel. I ytterligare 10 procent av fallen hade överdosen skett avsiktligt, men syftet med överdosen var oklart. Knappt 27 procent berodde på olycksfall eller oavsiktlig feldosering och 12 procent på missbruk. I Figur 9 visas fördelningen mellan de olika orsakerna till förgiftningen.

Figur 9. Orsak till förgiftning (%), ungdomar 10–19 år (n=13 962)

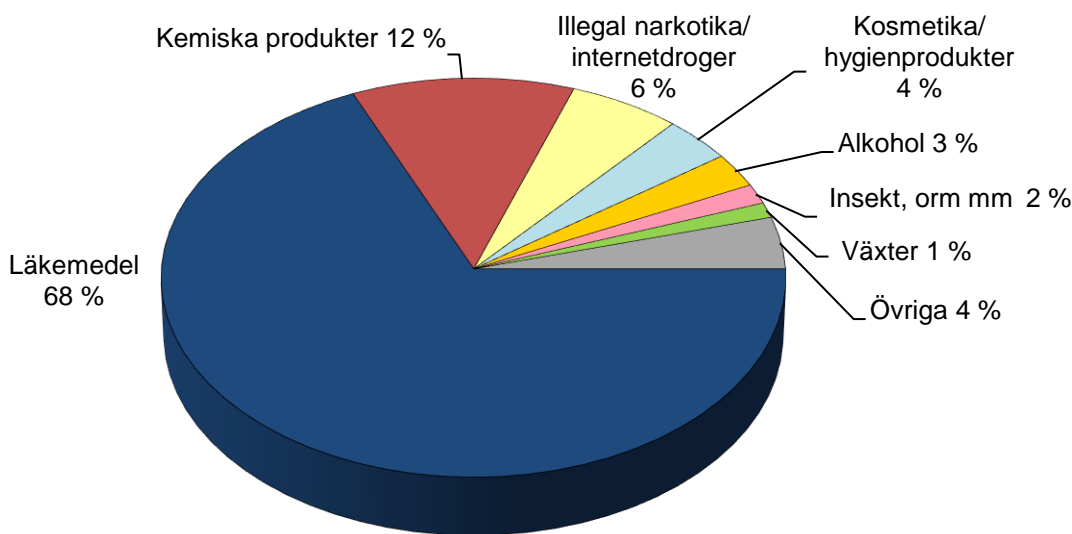
Noterbart de senaste åren har varit en stor ökning av antalet frågor om självdestruktiv handling hos flickor/kvinnor i ungdomsgruppen, även i det yngre åldersspannet 10–14 år. Under 2023 sågs ett trendbrott med ett något minskande antal men under 2024 ökade frågorna på nytt. Samtalen om självdestruktiv handling hos pojkar är betydligt färre och ökade inte under 2024. Figur 10 visar utvecklingen av dessa förfrågningar sedan 2010.

Figur 10. Antalet frågor 2010–2024 om självdestruktiv handling, ungdomar 10–19 år

I ungdomsgruppen var förgiftningar/tillbud med läkemedel starkt dominerande och utgjorde 68 procent av frågorna. Kemiska produkter utgjorde 12 procent och narkotika/internetdroger 6 procent medan övriga förgiftningsmedel svarade för mindre andelar (Figur 11).

Figur 11. Förgiftningsmedel (%), ungdomar 10–19 år (n=13 962)

1.1.2.1. Läkemedel – ungdomar 10–19 år

De vanligaste läkemedlen involverade i förgiftningar/tillbud bland ungdomar 10–19 år (procent av totala antalet frågor om läkemedel inom parentes):

- Analgetika inklusive antiinflammatoriska och antireumatiska medel (32 procent). Exempelvis paracetamol (20 procent), ibuprofen (6 procent), pregabalin, tramadol.
- Psykoanaleptika inklusive ADHD-läkemedel, antidepressiva medel (28 procent). Exempelvis sertralin (7 procent), metylfenidat (6 procent), lisdexamfetamin (6 procent), fluoxetin.

- Neuroleptika, lugnande medel och sömnmedel (12 procent). Exempelvis propiomazin, melatonin, kvetiapin, hydroxizin.
- Antihistaminer för systemiskt bruk (12 procent). Främst prometazin (8 procent) och alimemazin.
- Medel för hjärta och kretslopp (5 procent). Främst guanfacin (3 procent) som dock används som läkemedel vid ADHD.

Totalt 9 551 frågor om ungdomar som överdoserat läkemedel inkom under 2024 vilket är knappt 4 procent fler än året innan. Jämfört med 2020 har antalet ökat med 55 procent. En stor övervikt (81 procent) gällde avsiktligt intag. I 74 procent av fallen rekommenderades att söka sjukvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten. För resterande 26 procent bedömdes risken för förgiftning som liten. De läkemedel som presenterats ovan var också de som oftast föranledde sjukhusvård.

Antalet frågor om illegal narkotika och internetdroger bland ungdomar 10–19 år uppgick till 841 vilket är 3 procent fler än året innan. Ecstasy samt cannabis och semisyntetiska cannabinoider var vanligast. I 90 procent av fallen rekommenderades sjukhusvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten.

1.1.2.2. Kemikalier/kemiska produkter – ungdomar 10–19 år

De vanligaste kemikalierna/kemiska produkterna involverade i förgiftningar/tillbud bland ungdomar 10–19 år (procent av totala antalet frågor gällande kemiska produkter/kemikalier inom parentes):

- Gaser (24 procent). Främst lustgas (14 procent), butan/propan (3 procent), kolmonoxid/avgaser, brandgaser.
- Rengöringsmedel (15 procent). Exempelvis allrengöring, rengörings-/blekmedel med hypoklorit, poolkemikalier.
- Desinfektionsmedel (11 procent). Främst etanol/isopropanol.
- Hushållsprodukter (8 procent). Bland annat bordssalt (4 procent), ättika.
- Bränsle (6 procent). Främst bensin.
- Bilprodukter (5 procent). Exempelvis kylarglykol.

Av de totalt 1 677 tillbud med kemikalier/kemiska produkter bedömdes förgiftningsrisken som liten i 48 % av fallen och en enkel åtgärd på olycksplatsen var tillräcklig. För resterande 52 procent rekommenderades sjukhusvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten. De kemikalier som oftast föranledde sjukhusvård i ungdomsgruppen var lustgas (en fjärdedel av alla sjukvårdskrävande fall), rengöringsmedel och desinfektionsmedel med etanol/isopropanol. Frågorna om lustgas mer än fördubblades under året, en något större ökning än i vuxengruppen.

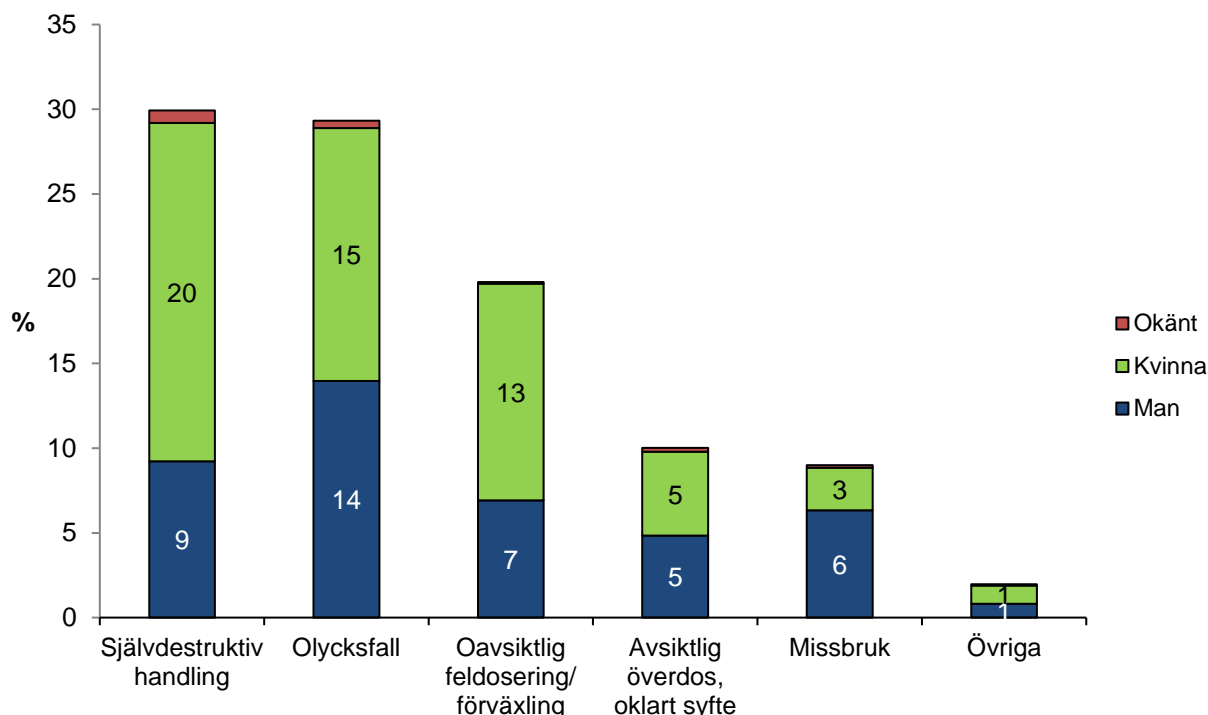
Den vanligaste typen av tillbud var olycksfall, varav 39 procent gällde att personen råkat få i sig en kemisk produkt/kemikalie. 28 procent gällde ögonstänk och 21 procent inandning. I 42 procent av fallen var dock exponeringen avsiktlig. Bland de avsiktliga fallen dominerade förtäring (53 procent) men även inandning var vanlig (43 procent), framförallt på grund av de många frågorna om lustgas.

Bland kosmetika/hygienprodukter (totalt 518 frågor) var hårvårdsprodukter vanligast, främst torrschampo som stod för 18 % av frågorna, följt av nagelvårdsprodukter, parfym och hudvård. Olycksfallen är oftast harmlösa men exempelvis hårfärgningsmedel i ögat kan innebära en risk. De avsiktliga händelserna, som boffning av torrschampo i berusningssyfte, innebär avsevärt större risker.

1.1.3. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud – vuxna

Totalt 63 630 frågor om vuxna inkom under året och av dessa gällde nästan hälften avsiktlig förgiftning (främst självdestruktiv handling eller missbruk) och resterande del olika typer av olycksfall (Figur 12). De allvarligaste förgiftningsfallen fanns bland de avsiktliga förgiftningarna. Dessa förgiftningar orsakades huvudsakligen av läkemedel eller illegal narkotika/internetdroger. Andelen förgiftningar var högre bland kvinnor, framför allt vid intag i självdestruktivt syfte och feldosering eller förväxling, medan andelen intag i missbrukssyfte var högst bland män.

Figur 12. Orsak till förgiftning (%), vuxna (n=63 630)

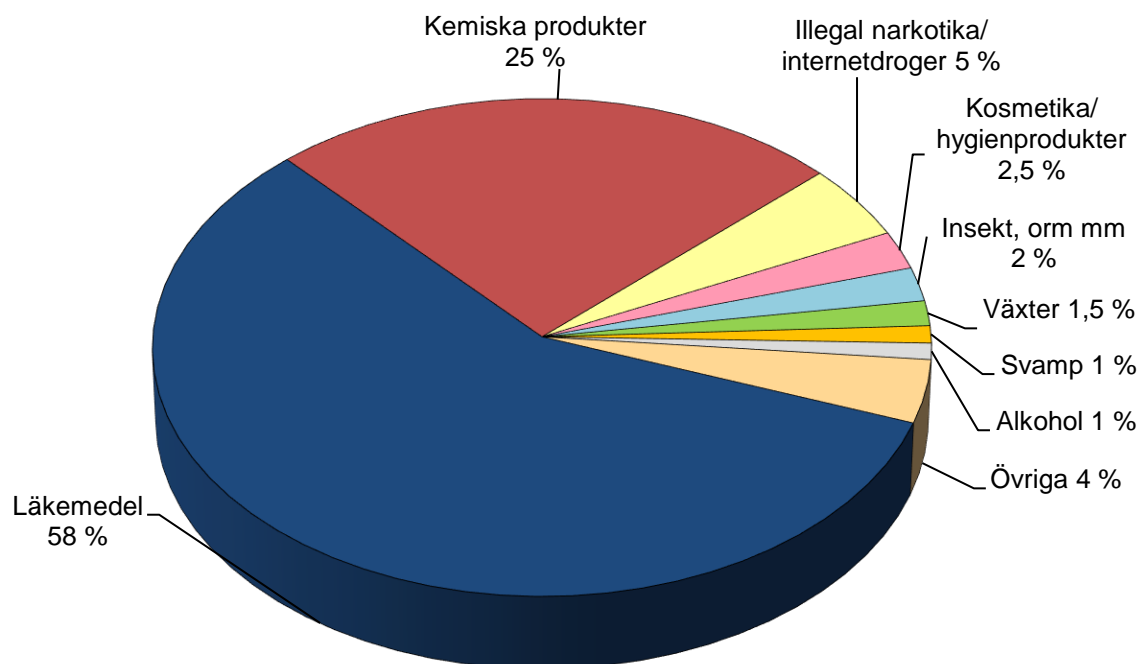

Olycksfall, till exempel vid kemikalieanvändning i hemmiljö eller på arbetet, utgjorde 29 procent av frågorna medan feldosering eller förväxling av framför allt läkemedel stod för 20 procent. Majoriteten av dessa frågor kom från privatpersoner som oavsiktligt tagit till exempel dubbel dos av ett läkemedel, vilket sällan innebär någon förgiftningsrisk.

Antalet frågor om vuxna steg med 5 procent under året. Ökningen omfattade alla typer av frågor men mest ökade antalet frågor kopplade till missbruk/berusningssyfte (+22 procent), självdestruktiv handling (+8 procent) och oavsiktlig feldosering (+8 procent).

Förgiftningar eller tillbud med läkemedel var vanligast och svarade för 58 procent av frågorna. Kemikalier eller kemiska produkter stod för en fjärdedel, illegal narkotika/internetdroger för 5 procent medan växter, kosmetika/hygienprodukter, insektsbett, ormbett och tillbud med svamp utgjorde mindre andelar (Figur 13).

Figur 13. Förgiftningsmedel (%), vuxna (n=63 630)

1.1.3.1. Läkemedel – vuxna

De vanligaste läkemedlen involverade i förgiftningar/tillbud bland vuxna (procent av totala antalet frågor om läkemedel inom parentes):

- Analgetika inklusive antiinflammatoriska och antireumatiska medel (24 procent). Exempelvis paracetamol (11 procent), ibuprofen (3 procent), oxikodon, pregabalin, tramadol.
- Neuroleptika, lugnande medel och sömnmedel (21 procent). Exempelvis zopiklon (4 procent), propiomazin (3 procent), kvetiapin (3 procent), alprazolam, litium.
- Psykoanaleptika inklusive antidepressiva medel, ADHD-läkemedel (14 procent). Exempelvis sertralin (3 procent), bupropion, lisdexamfetamin, venlafaxin.
- Medel för hjärta och kretslöpp (10 procent). Exempelvis metoprolol, amlodipin.
- Antihistaminer för systemiskt bruk (8 procent). Främst prometazin (5 procent) och alimemazin (3 procent).
- Antiepileptika (3 procent). Exempelvis lamotrigin.

Av de totalt 36 659 förfrågningarna om vuxna som intagit läkemedel rekommenderades 63 procent att söka sjukvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten. Av de sjukvårdskrävande fallen utgjordes 90 procent av avsiktliga överdoseringar. I gruppen återfinns en stor del av de förgiftningar som Giftinformationscentralen kontaktas om från sjukhus (se avsnitt 1.1.4) och även många allvarliga fall. För resterande 37 procent bedömdes förgiftningsrisken som liten. Många av de ofarliga tillbudna gällde personer som oavsiktligt tagit dubbel dos av ett läkemedel.

Antalet frågor om illegal narkotika och internetdroger bland vuxna uppgick till 3 083 vilket var 6 procent fler än under 2023. Av narkotikafrågorna rekommenderades 90 procent sjukhusvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten. De välkända centralstimulerande drogerna amfetamin, kokain, ecstasy och LSD stod för 56 procent av frågorna. Nyare och/eller oreglerade substanser (bland annat cannabinoider, 3-CMC, muskimol och kratom), stod för 22 procent.

1.1.3.2. Kemikalier/kemiska produkter – vuxna

De vanligaste kemikalierna/kemiska produkterna involverade i förgiftningar/tillbud bland vuxna (procent av totala antalet frågor gällande kemiska produkter inom parentes):

- Rengöringsmedel (24 procent). Exempelvis rengörings-/blekmedel med hypoklorit, hand- och maskindiskmedel, avloppsrengöring med natriumhydroxid, avkalkningsmedel med syra.
- Gaser (19 procent). Exempelvis lustgas (6 procent), brandgaser, kolmonoxid/avgaser.
- Desinfektionsmedel (9 procent). Främst etanol/isopropanol.
- Bilprodukter (7 procent). Exempelvis kylar-/bromsvätska, smörjmedel.
- Industrikemikalier med mera (7 procent). Exempelvis syror, lut, ammoniak.
- Hushållsprodukter (5 procent). Exempelvis hushållsättika.
- Bränsle (4 procent). Exempelvis bensin, tändvätska/lampolja.

Av tillbuden med kemikalier/kemiska produkter (totalt 15 898 frågor) bedömdes förgiftningsrisken som liten i 60 procent av fallen och en enkel åtgärd på olycksplatsen var tillräcklig. För resterande 40 procent rekommenderades sjukvård eller gavs behandlingsråd till sjukvårdspersonal som behandlade patienten.

De kemikalier/kemiska produkter som oftast föranledde sjukhusvård var gaser (framförallt lustgas men även brandgaser och kolmonoxid/avgaser), produkter innehållande etanol/isopropanol (till exempel desinfektionsmedel, teknisk sprit), samt produkter med risk för frätskada (till exempel rengörings-/blekmedel med hypoklorit, propplösare med natriumhydroxid, hushållsättika, alkaliska grovrengöringsmedel, avkalkningsmedel med syra).

Inandning var vanligaste exponeringsväg bland frågorna om kemikalier/kemiska produkter (35 procent). Även förtäring (30 procent) och stänk i ögat (21 procent) var vanliga exponeringssätt.

Totalt 18 procent av frågorna om kemikalier gällde avsiktlig förgiftning. Frågorna om lustgas i berusningssyfte fortsatte öka kraftigt under året och stod för 31 procent av alla frågor om avsiktlig exponering för kemikalier/kemiska produkter. Missbruk av lustgas under längre tid kan orsaka nervskador och är sannolikt ett växande problem (se även avsnitt 1.1.4). Vid förtäring av desinfektionsmedel och teknisk sprit som föranledde sjukhusvård var orsaken i hög utsträckning att produkterna förtärdes istället för alkohol (för konsumtion). Alkoholbaserad desinfektion stod för 22 procent av frågorna om avsiktlig exponering för kemikalier/kemiska produkter.

Bland kosmetika/hygienprodukter (totalt 1 574 frågor) var tillbud med hudvårdsprodukter, hårfärg/hårvård samt nagelvårdsprodukter vanligast. De flesta tillbud med hygienprodukter är harmlösa. Vårtmedel kan emellertid vara frätande och att till exempel få hårfärgningsmedel eller vissa nagelvårdsprodukter i ögat kan innebära en risk.

1.1.4. De 10 vanligaste förgiftningsmedlen på sjukhus

Nedan listas de mest frekvent förekommande förgiftningsmedlen, som samtliga är läkemedel och missbruksmedel, i frågor till Giftinformationscentralen från sjukhus under 2024. Listan omfattar det totala antalet frågor om substanserna, det vill säga både när de intagits som huvudförgiftningsmedel och som blandförgiftningsmedel. Alla åldersgrupper är inkluderade.

Förgiftningsmedel	Antal frågor från sjukhus
Paracetamol	4 136 (+1 % jämfört med 2023)
Prometazin	1 810 (+7 %)
Propiomazin	1 062 (-5 %)
Sertralin	931 (+14 %)
Alimemazin	918 (+7 %)
Zopiklon	900 (-8 %)
Kvetiapin	853 (-1 %)
Ibuprofen	818 (-2 %)
Lustgas	810 (+124 %)
Amfetamin (narkotika)	790 (+8 %)

Nedan finns kort information om vad som främst kännetecknar förgiftningsmedlen vid överdosering:

Paracetamol är det i särklass vanligaste förgiftningsmedlet och svarar för cirka 13 procent av alla frågor från sjukhus. Graden av komplexitet i frågeställningarna är hög. Risken för leverskador är påtaglig om inte motgiftsbehandling sätts in i tid. Patienternas vårdtid kan vara lång, och upprepade kontakter gällande samma patient förekommer ofta.

Prometazin är ett lugnande läkemedel som förutom medvetandesänkning kan medföra oro och förvirring. Användningen (och överdoseringarna) av prometazin har ökat mycket kraftigt de senaste 15-20 åren.

Propiomazin, alimemazin och zopiklon är läkemedel som används som sömnmedel eller lugnande preparat och som alla ger dosberoende medvetandesänkning.

Sertralin är ett antidepressivt läkemedel som framför allt ger magsymtom, sänkt medvetandegrad och ibland kramper.

Kvetiapin används vid bland annat schizofreni och bipolär sjukdom och kan ge svåra förgiftningar där medvetandepåverkan, kramper och hjärtsymtom dominerar.

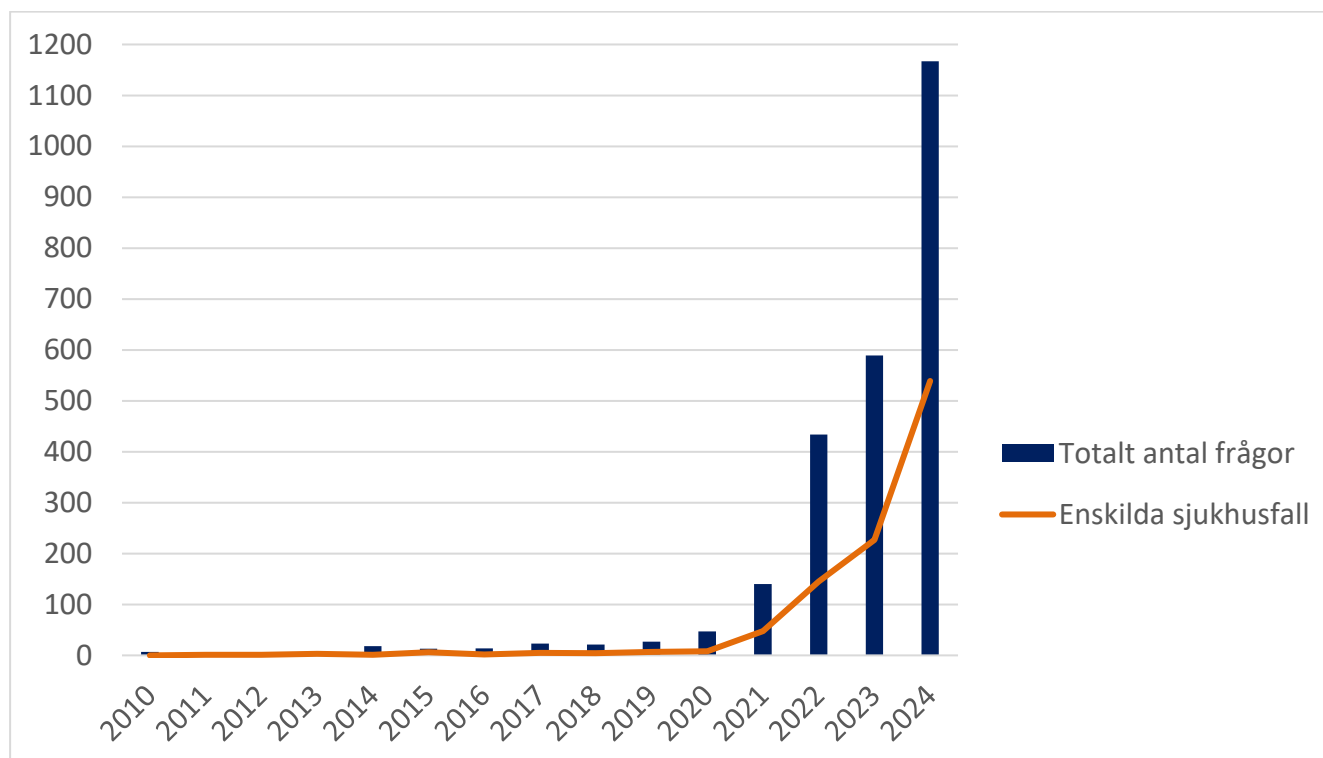
Ibuprofen är ett antiinflammatoriskt och smärtstillande preparat som ger magsymtom, viss medvetandepåverkan och ibland njurfunktionsnedsättning. I jämförelse med paracetamol är akuta överdoseringar med ibuprofen i de flesta fall lindriga och lättbehandlade.

Frågorna om illegalt amfetamin, en centralstimulerande substans, har ökat kraftigt de senaste åren. Även receptförskrivet amfetamin (i form av lisdexamfetamin som används vid ADHD) ligger bakom ett stadigt ökande antal frågor från sjukhus och uppgick under 2024 till 623.

Mest anmärkningsvärt de senaste åren är ökningen i antalet frågor om lustgas. Som tabellen ovan visar förekom lustgas som förgiftningsmedel i 810 frågor från sjukhus under 2024, ett antal som var 361 året innan och endast 11 år 2020. De flesta frågor gäller neurologiska symtom, ibland allvarliga, efter

intensivt eller långvarigt missbruk. Genomsnittsåldern bland lustgasfallen är låg – över 75 procent av frågorna från sjukhus gällde personer i åldersspannet 15–29 år. Totalt sett fanns en manlig övervikt (knappt 60 procent) men i ungdomsgruppen 15-19 år övervägde kvinnor (56 procent). I figur 14 framgår det totala antalet frågor om lustgas (inklusive frågor från allmänheten) sedan 2010 samt antalet enskilda sjukhusfall. I den siffran har upprepade frågor om samma förgiftningsfall exkluderats.

Figur 14. Totalt antal frågor om lustgas samt enskilda sjukhusfall med lustgas 2010–2024

1.2. Akuta förgiftningar/förgiftningstillbud hos djur

Giftinformationscentralen svarade tidigare på frågor om förgiftningar av djur i mån av tid och informationstillgång. Denna möjlighet upphörde den 1 juli 2018 och frågor om djur hänvisas sedan dess till veterinär. Under 2024 hänvisades totalt 820 samtal om djur till veterinär, vilket utgör drygt en fjärdedel av antalet frågor som inkom om djur 2017.

2. Informationsbanken på Giftinformationscentralen

Giftinformationscentralen informerar, främst via telefonrådgivning, allmänhet samt läkare och annan sjukvårdspersonal om risker, symtom och behandling vid akut förgiftning. Toxikologiska och medicinska data samlas in från olika källor, utvärderas och bearbetas för att kunna användas i rådgivningsverksamheten. Giftinformationscentralen bevakar också kontinuerligt nyregistrerade läkemedel samt nya relevanta kemiska produkter på marknaden, och utfärdar behandlingsråd för dessa. Bevakning av, samt framtagning av, behandlingsråd för nya missbruksmedel som dyker upp görs också. Förgiftningsmedel och förgiftningsmönster förändras och behandlingsmetoderna utvecklas. Det är därför viktigt att följa utvecklingen så att den information som ges alltid är aktuell. När nya behandlingsråd utfärdas utvärderas också aktuella vårdtillfällen där Giftinformationscentralen varit delaktig i vården.

2.1. Journalmaterial från sjukvården

Kopior av journalmaterial efter förgiftningsrelaterade vårdtillfällen är ett viktigt underlag för Giftinformationscentralens rådgivning om förgiftningsfall som landets sjukhus på frivillig basis, och oidentifierade, skickar till centralen varje år. Via journalmaterialet kan utfall av förgiftningstillbud och utvärdering av givna behandlingsråd följas upp.

2.2. Produktdeklarationer

Olyckstillbud med kemiska produkter är ganska vanliga. Giftinformationscentralen utsågs 2013 formellt till den instans som, enligt EU-förordning 1272/2008 (CLP), ska ta emot uppgifter om innehållet i kemiska produkter. Dessa används för att utarbeta förebyggande och terapeutiska åtgärder, i synnerhet i nödsituationer. Giftinformationscentralen behöver ha detaljerad information om innehållet i kemiska produkter för att, i varje enskilt tillbud med en kemisk produkt, kunna göra en så korrekt bedömning som möjligt och ge adekvata råd.

Produktinformationen, som är konfidentiell, används i rådgivningen och skickas till Giftinformationscentralen via Echa (European Chemicals Agency) från företag som marknadsför produkterna i Sverige.

3. Uppföljningar och projekt

Avsnittet beskriver de uppföljningar och projekt Giftinformationscentralen har arbetat med under året.

3.1. Uppföljningar

Speciellt intresse har under året ägnats åt:

- Bly – Uppföljning av nedsvälda blyföremål med hänsyn till eventuella symtom och efterföljande bly-blodkoncentrationer
- Natriumnitrit – Uppföljning efter intag av natriumnitrit.
- Lustgas – Utveckling av antal samtal och symtom efter användning av lustgas i rekreationellt syfte
- Guanfacin dubbel dos – Riskprofil vid accidentell överdos
- Semaglutid – Riskprofil vid överdos
- Bupropion – Riskprofil vid överdos
- Rivastigmin som antidot – Utvärdering av effekt på antikolinerga symtom
- Doftpinneoljor – Utvärdering av symptomutveckling efter accidentellt intag.

3.2. Projekt

Regeringsuppdrag: Förstärkt informationsinsats om risker med inandning av drivgaser eller flyktiga lösningsmedel.

Läkemedelsverket och Giftinformationscentralen har fått i uppdrag att informera om risker med inandning av drivgaser i berusningssyfte. Informationsinsatserna har riktats framför allt till

yrkesgrupper som arbetar med barn- och ungdomar samt hälso- och sjukvården. Under året har spridning av informationsmaterial samt föreläsningar genomförts

Regeringsuppdrag: Uppdrag att fortsatt sprida information om risker vid berusning med lustgas.

Läkemedelsverket och Giftinformationscentralen har tillsammans med Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna fått i uppdrag att fortsatt sprida information om riskerna med att använda lustgas i berusningssyfte. Under året har informationsinsatser genomförts för att nå olika yrkesgrupper som möter brukare, potentiella brukare samt arbetar förebyggande. En informationskampanj riktad mot ungdomar har också genomförts på sociala medier.

Regeringsuppdrag: Psykisk hälsa och suicidprevention.

Läkemedelsverket genomför tillsammans med Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) ett regeringsuppdrag med fokus på psykisk ohälsa och suicidprevention där Giftinformationscentralen är delaktig i vissa delprojekt. Arbetet har under året bland annat fokuserat på att säkerställa informationsöverföring från sjukvård till Giftinformationscentralen gällande förgiftningar i självdestruktivt syfte för att säkerställa möjlighet till uppföljning av given vård och förbättra möjlighet till signalspaning och identifiering av särskilt toxiska substanser. I tillägg har Giftinformationscentralen också varit delaktiga i informationsinsatser gällande överdoser i självdestruktivt syfte till sjukvårdspersonal. Arbeta har också bedrivits för att initiera informationskampanj till allmänheten om vikten av säker läkemedelsförvaring.

4. Förtroendeuppdrag och publikationer

Nedan nämns några av Giftinformationscentralens olika nationella och internationella uppdrag som representeras av centralens medarbetare.

4.1. Nationella uppdrag

Giftinformationscentralens nationella uppdrag under 2024:

- Representant i Socialstyrelsens medicinska expertgrupp för C-stridsmedel och kemikalier.
- Representant i Socialstyrelsens Expert- och forskningsråd för bedömning av forskningsprojekt från de nationella kunskapscentra inom katastrofmedicin.
- Representant i Equalis expertgrupp för läkemedel och toxikologi.
- Representant i Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien (NADIS).
- Representant i samverkansgruppen för gränslandsprodukter.
- Representant i grupp med ansvar för Nationell försörjning av vissa vacciner och antidoter på apoteket CW Scheele med representanter från Apoteket AB, Giftinformationscentralen och Socialstyrelsen.
- Sjukvårdsinformationen i RIB (SiRIB) är en databas hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avsedd att användas av räddningstjänst, ambulanspersonal och polis. Informationen är framtagen och uppdateras i samverkan mellan Socialstyrelsen, MSB och Giftinformationscentralen och beskriver symtom samt rekommenderar åtgärder vid första hjälpen. Databasen uppdateras och kompletteras årligen med nya kemikalier (nya UN-nummer).

- Myndighetsövergripande samarbete gällande Sveriges beredskap

4.2. Antidotregistret

Giftinformationscentralen har till uppgift att information om lagerhållning på Sveriges sjukhus av antidoter (motgifter) blir tillgänglig. Genom samarbete med landets sjukhus och sjukhusapotek finns en väl fungerande organisation när det gäller antidoter.

En förteckning över de antidoter som Giftinformationscentralen rekommenderar akutsjukhus att lagerhålla samt lämpliga mängder av dessa finns i Antidotlistan. Giftinformationscentralen administrerar även en databas där sjukhusens lager av antidoter finns registrerade.

4.3. Kemiakuten

Sedan 1995 finns Kemiakuten på Giftinformationscentralen, en särskild telefonlinje som räddningstjänst och andra aktörer kan utnyttja i en akut situation vid kemikalieolyckor. Giftinformationscentralen ger där, utöver information om kemikaliers akuta hälsorisker och råd om första hjälpen, vid behov också uppgifter om kemikaliers miljörisker, sanering, rekommenderade brandsläckningsåtgärder med mera. Dessa uppgifter förmedlas från produkternas säkerhetsdatablad, som tillhandahålls Giftinformationscentralen av de medverkande företagen. Frågeställaren hänvisas vid behov vidare till expertis inom kemiindustrin för ytterligare information. Verksamheten finansieras av kemiindustrins branschorganisation IKEM (Innovations och kemiindustrierna i Sverige) och drivs i nära samarbete med både IKEM och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

4.4. Internationella uppdrag

Giftinformationscentralens medarbetare har varit representerade i olika forum under 2024:

- Representant i EAPCCT (European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists) Working Group on Poisons Centre Activities / EU legislation and Working group Education and Accreditation.
- Ett tiotal ”referee”-uppdrag åt inhemska och internationella tidskrifter.
- Representant i European Chemical Industry Council (CEFIC) ICE Integration Group, drivet av samarbetet med Innovations- och kemiindustrierna i Sverige AB (IKEM).
- Representanter och president i ledningen för NAPC - den nordiska och baltiska föreningen för giftinformationscentraler.
- Aktivt deltagande med flera presentationer, både abstracts och muntliga föredrag, vid NAPC (nordiska mötet för toxikologer) och EAPCCT (Europeiska motsvarigheten).

4.5. Föreläsningar och kurser

Giftinformationscentralens medarbetare efterfrågas i stor omfattning för föreläsningar och utbildningar och medverkar därför i flera sammanhang. Under 2024 bidrog centralens medarbetare med 165 timmars föreläsningar i olika forum. Prioriterade grupper är läkare i grund-, specialist- och efterutbildning, apotekare under utbildning, toxikologer, SOS-personal samt personal som utbildas i

katastrofmedicin. Som exempel under året kan nämnas föreläsningar på nationell konferens för intensivvårdsläkare, föreläsningar på europeisk konferens för klinisk toxikologi (EAPCCT) samt omfattande föreläsningar via teams för blandade enheter från hela landet, från Region Skåne till Region Norrbotten.

Under våren 2024 höll centralen, i samarbete med Uppsala universitets uppdragsutbildningar, en tredagarskurs i akuta förgiftningar för målgrupperna specialist- och ST-läkare i akutmedicin, internmedicin, anesthesi- och intensivvård samt barnmedicin.

Under året har Giftinformationscentralen också tagit emot 10 stycken läkare, som i sin kliniska vardag handlägger förgiftningar, för veckolånga auskultationer samt ambulanspersonal från CBRNE-enheten för fortbildning.

4.6. Publikationer

Publikationer i tidskrifter, tidningar och abstracts från internationella konferenser:

4.6.1. Publikationer i tidskrifter

1. Norberg E, Knudsen K, Blomgren A, Stevens M, Lindeman E, Nordmark Grass J. Allt fler allvarliga förgiftningar med preparatet bupropion. *Läkartidningen* 2024 Mars 26:121: 23119
2. McMahon, G, Lönnberg F, Gautam G, Ågren A, Nordmark Grass, Siddiqui A J. Life-threatening thrombosis after large amounts of nitrous oxide. *JACC Case Rep.* 2024 Mar 21;29(9):1032312
3. Kader A, Hermanns-Clausen M, Van Riel A, Faber K, Hondebrink L. Advancing toxicovigilance of recreational drugs including new psychoactive substances, by using data from four European poison centres. *Clinical Toxicology* 2025, vol 63, 23-31

4.6.2. Abstracts

1. Lindeman E, Demirel P. Poison Centres should organize hunts for PMMA or PMMA-like novel psychoactive substances. Poster at the 44th. International Congress of EAPCCT. Munich, Germany. *Clin Toxicol* 2024; 62
2. Westerberg J, Bång Arhammar J. Severe lactic acidosis after intake of apricot kernels Poster at the 44th. International Congress of EAPCCT. Munich, Germany. *Clin Toxicol* 2024; 62
3. Nilsson U, Phan H, Nordmark Grass J. Never ending story – an extraordinary long duration of diazepam intoxication. Poster at the 44th. International Congress of EAPCCT. Munich, Germany. *Clin Toxicol* 2024; 62
4. Arvidsson S, Arvidsson J, Lindeman E. Get another hobby. The cost of antivenom and antivenom logistics in a *Crotalus Atrox* bite in Sweden. Poster at the 44th. International Congress of EAPCCT. Munich, Germany. *Clin Toxicol* 2024; 62
5. Nordmark Grass J. Fun I love but too much fun is of all things the most loathsome. Oral presentation at the 44th. International Congress of EAPCCT. Munich, Germany. *Clin Toxicol* 2024; 62

6. Bång Arhammar J, Westerberg J, Nordmark Grass J. Frostbite injuries – a common and potential life-threatening side effect of recreational nitrous oxide use. Poster at the 44th. International Congress of EAPCCT. Munich, Germany. Clin Toxicol 2024; 62

7. Nordmark Grass J, Blomgren A, Lindeman E. Better three hours too soon than one minute too late. The evacuation of ghost pills in a case of hemodynamic collapse after bupropion overdose. Oral presentation at the 44th. International Congress of EAPCCT. Munich, Germany. Clin Toxicol 2024; 62

4.6.3 Publikationer i tidningar och webbsidor

1. Khessib J. Vitt snus. BI-LAGAN, tidskrift från nationellt resurscentrum för biologiundervisning, Uppsala universitet, nr 2 2024

2. Khessib J. Lustgas som berusningsmedel kan ge allvarliga skador, Skolhälsan, nr 2 2024

Adress: Solna Strandväg 21, 171 54 Solna

Telefon: 010-456 6700

E-post: giftinformation@gic.se

www.giftinfo.se

Giftinformationscentralen

SWEDISH POISONS INFORMATION CENTRE